קנין הלכה

4

מראי מקומות

מס׳ 1

חודש אייר תשפ״ד

יו״ד הלכות נדה

סימן קפג - סימן קפה

קנין הלכה

Dirshu
דרשו ד׳ ועוזו
קרן עולמית לחיזוק ועידוד לימוד התורה

לתשומת לבכם: במראי מקומות אלו הושקע עמל רב. אין להעתיק, לצלם וכד׳ ללא קבלת אישור בכתב מ״דרשו״

קנין הלכה

מראי מקומות

סימן קפג

בסימן זה מובאים יסודות דיני נדה, ויש בו שני נידונים עיקריים:

א. דיני נדה, זבה ושומרת יום כנגד יום, ותקנות חכמים שנאמרו בזה עד חומרא דר' זירא.

ב. דין ראייה בהרגשה.

א. <u>דיני נדה וזבה</u>

דינים אלו הובאו בטור ובב"י ולא הובאו בשו"ע, והטעם משום שלהלכה אין לנו אלא הנהגת חומרא דר' זירא דבנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליה ז' נקיים.

<u>נדה וזבה</u>

פרשת נדה וזבה כתובה בתורה בספר ויקרא בפרשת מצורע.

דין הנדה מן התורה הוא שאשה הרואה דם [אף אם אין זו ראיית וסתה הרגילה לבוא מחודש לחודש], טמאה שבעה ימים עם יום הראייה, וטובלת במוצאי היום השביעי וטהורה מן התורה, וכגון אם ראתה ביום א' בשבוע הרי יום זה נחשב ליום הראשון לראייתה ויום השבת הוא יום השביעי, וטובלת במוצאי שבת וטהורה. ואין חילוק בין אם ראתה בתחילת יום א' או בסופו, כל שראתה קודם שקיעת החמה הרי יום א' נחשב ליום הראשון לראייתה, דמקצת היום ככולו.

דין הזבה הוא אשה שראתה **בלא עת נדתה**, כלשון הפסוק. ואמרו חז"ל דהיינו שלאחר שעברו שבעה ימי נדה [שבעה ימים מתחילת ראייתה הקודמת], באים אחד עשר יום שהם בגדר לא עת נדתה, וכשרואה בימים אלו נעשית זבה.

<u>זבה גדולה</u>

אשה שראתה שלשה ימים רצופים בלא עת נדתה, [דהיינו באמצע יא יום שאחר כלות ז' ימי הנדה], נעשית זבה גדולה ואינה נטהרת עד שתפסיק מלראות ותמנה שבעה ימים נקיים, ואז תטבול ותטהר, ואם ראתה דם כל שהוא באותם שבעה נקיים, סתרה מניינה וצריכה למנות ז' ימים נקיים מחדש.

בספירת שבעה הנקיים של הזבה, צריך שכל היום יהיה נקי מתחילתו ועד סופו, ולכן לא מונים את יום הראייה כאחד מהימים הנקיים, שהרי ראתה בו. ולכן אשה שראתה בימים א', ב', וג' בשבוע ונעשית זבה גדולה, פוסקת בטהרה ביום ג', ושבעה הנקיים מתחילים מיום ד', והם מסתיימים בסוף יום ג' הבא.

<u>זבה קטנה</u>

אשה שראתה יום אחד באותן אחד עשר יום, צריכה להפסיק בטהרה ולמנות יום אחד נקי, והיינו שאם ראתה ביום א' בשבוע צריכה לשמור את יום שני בשבוע, ואם מצאתו נקי טובלת וטהורה. וגם אם ראתה יומיים רצופים דהיינו שראתה יום א' וב', די בשימור של יום אחד נקי, והיינו שפוסקת בטהרה ביום שני ושומרת יום שלישי בשבוע, ואם מצאתו נקי טובלת וטהורה, וזה נקרא שומרת יום כנגד יום. ואם ראתה גם ביום השלישי נעשית זבה גדולה וצריכה שבעה נקיים.

אם כלו אחד עשר יום אלו ולא ראתה בהם [או שראתה ושמרה כדין זבה קטנה או גדולה], מתחילים שוב ימי נדה, והיינו שאם ראתה ביום השנים עשר שלאחר ז' ימי הנדה, [שהוא יום תשעה עשר מראיית הנדה שלה] נעשית שוב נדה ודי לה מן התורה

קנין הלכה

מראי מקומות

בשבעה ימים כולל יום ראייתה.[1]

אמנם במשך הדורות ראו חכמי ישראל שהיו בנות ישראל טועות ולא הבדילו בין ימי נדה לימי זיבה, וגם נתמעטו הלבבות ואין בקיאים להבדיל בין דם טהור לדם טמא, ולכן איתא בגמ' [דף סו.] שהתקין רבי בשדות שלכל ראייה יהיו חומרי ימי נדה וחומרי ימי זיבה, והיינו שאם ראתה יום אחד תשב ששה והוא, [והיינו כדין נדה, אף שמעיקר הדין אם ראתה בימי זיבה הרי היא שומרת יום כנגד יום ודי בזה, מ"מ התקין ליתן לזה חומר של ימי נדה]. ואם ראתה שני ימים תשב ששה ימים מלבד שני הימים האלה [ועיין הטעם בפירש"י שם], ואם ראתה שלשה ימים תשב שבעה נקיים, [והיינו דאף שמעיקר הדין אם ראייה זו היא בימי נדה היתה יכולה לטבול אחרי ארבעה ימים נוספים, מ"מ נתנו לזה דין של ימי זיבה, וחששו שנעשתה זבה גדולה וצריכה ז' נקיים]. ובמועד מאוחר יותר החמירו בנות ישראל על עצמן שאפילו ראתה רק טיפת דם כחרדל [ולא ג' ימים רצופים], צריכה לישב ז' נקיים כדין זבה גדולה.

הרי"ף [פ"ב שבועות] והרא"ש [נדה פ"י ס"ו] כתבו שהוא הרחקה יתירה, והר"ן [על הרי"ף שבועות דף ד. ד"ה ואע"ג] כתב דחששו שמא תטעה ותראה אשה שתי ראיות, ואחת מהן בזמן בין השמשות באופן שע"פ הדין נחשבת ראייה זו כראיית שני ימים, ונמצא שהיא זבה גדולה וצריכה ז' נקיים, והיא תטעה שאינה צריכה ז' נקיים, לכן התקינו שעל כל טיפת דם תשב ז"נ.

עוד הוסיף הר"ן דכיון שמצינו שראייה אחת מחייבת ז' נקיים, והיינו ראייה באמצע ז' נקיים הסותרת את המנין ומחייבת מנין מחדש, לכן השוו דבריהם והנהיגו שכל ראייה תחייב ספירת ז' נקיים.

ולענין תוקפה של חומרא דר' זירא, אף שבגמ' [סו.] איתא שזה בגדר מנהג, והיכי דלא נהוג לא נהוג, מ"מ כתבו הרי"ף והרא"ש שמנהג זה נחשב מעתה כהלכה פסוקה, וכמו שאמרו בגמ' ברכות [דף לא].[2] (ף)

ויש להוסיף בזה, דבסי' קצו מתבאר ענין נוסף והוא החובה להמתין כמה ימים בין תחילת הראייה לבין תחילת ספירת ז' נקיים, והיינו דאשה שהיתה טהורה וראתה דם ונטמאה, אינה יכולה להתחיל למנות ולספור ז"נ, אלא צריכה להמתין חמשה ימים [עם יום הראייה] ואח"כ יתחילו ז' הנקיים, והטעם יבואר בע"ה [בסי' קצו] שהוא משום חשש שמא שימשה עם בעלה קודם שראתה,

ביאורים והערות

1. כתבנו את ביאור ענין ימי נדה וזיבה כדעת רש"י [ערכין דף ח.] והרמב"ן [נדה דף נד.] ורבינו יונה [ברכות פרק אין עומדין דף כא: בדפי הרי"ף]. והרמב"ם יש לו שיטה אחרת [פ"ו מאיסו"ב ה"ד - ו'] והביאה הב"י, אבל הפוסקים לא נקטו כשיטתו.

2. <u>תוספת עיון</u>

דעת הרא"ש [פ"י סי' ג] היא שגם אחרי חומרא דר' זירא לא אסרו דם הבא מצדדי הפרוזדור רק דם הבא מן המקור, וכך נקטינן להלכה. ודעת הראב"ד [מובא בתורת הבית לרשב"א שער הפרישה] שבכלל חומרא דר' זירא אסרו גם דם הבא מהצדדים.

עיין בטור לקמן [סי' קצד] שהביא דלדעת הרמב"ן, בכלל חומרא דר' זירא אסרו גם דם טוהר של יולדת [שטבלה אחרי ימי טומאת הלידה ומעתה מן התורה דמיה טהורים], ודעת הבה"ג והרמב"ם שחומרא דר' זירא לא אסרה דם טוהר אלא הדבר תלוי במנהג המקומות. [אמנם כבר כתב הרמ"א (שם ס"א) דפשט המנהג בכל ישראל לאסור דם טוהר].

ליקוט תשובות האחרונים

(ף) <u>חומרת ר' זירא</u>

כתב בשו"ת שבט הלוי [ח"ד סי' צז] דהא דנקטו חז"ל לשון זו "בנות ישראל החמירו על עצמן" אף שזה נקבע כהלכה פסוקה, י"ל דהוא משום שחומרא זו יש בה ביטול פו"ר, דיש הרבה נשים שאילו טבלו קודם היו מתעברות לכן לא גזרו סתם, דעי"ז יבטלו את ישראל מפו"ר, אך בנות ישראל שלא נצטוו על מצות פו"ר היו יכולות לקבל ע"ע חומרא זו, ואחרי שהנשים קיבלו זאת ע"ע, קיימו וקיבלו חכמים חומרא זו כהלכה פסוקה.

עיין בשו"ת אג"מ [יו"ד ח"א סי' צג] שנשאל באשה שמחמת חומרא דר"ז אינה יכולה להתעבר, וכתב דקשה מאד מאד להקל בדבר שהחמירו בו טובים, וסיים דאף שיש לו בזה טעמים להיתר, מ"מ למעשה אין להתיר.

קנין הלכה

מראי מקומות

ובימים שאחרי זה עלולה לפלוט ש"ז, והדין הוא שהפולטת ש"ז בתוך ז' נקיים סותרת יום אחד ממנין הנקיים, ולכן מחשש טעות הצריכו בכל גווני להמתין שיעור זמן מעת שנטמאה עד שתתחיל לספור ז"נ, שהמתנה זו מבטיחה לנו שלא תהא פליטת ש"ז הסותרת את מנין הנקיים שלה.

ולכן למעשה אין נוהגים בימינו כלל דיני נדה דאורייתא וגם לא דיני שומרת יום כנגד יום, אלא אם ראתה אשה בימי טהרתה צריכה להמתין חמשה ימים ואז להתחיל לספור ז' נקיים.

והיינו שאם ראתה ביום א' בשבוע [בין בתחלתו ובין בסופו], ממתנת עד יום ה' ועד בכלל ומתחלת לספור ז' נקיים מיום ו' ואילך והם מסתיימים ביום ה' שאחרי כן, וטובלת בליל ו' שבשבוע הבא.

ונמצא שבשני פרטים עיקריים חלוקים שבעת ימי נדה משבעת נקיים של זבה:

א. שבעת ימי נדה [דאורייתא] אינם צריכים להיות נקיים מראיית דם, אלא אף אם ראתה דם במשך כל שבעת הימים ופסקה לקראת סוף היום השביעי, עושה הפסק טהרה וטובלת לערב, משא"כ שבעה נקיים של זבה צריכים להיות נקיים מראיית דם, ואם ראתה בהם אפילו כל שהוא סותרת מניינה וצריכה לספור ז' נקיים מחדש.

ב. בשבעת ימי נדה יום הראייה הוא אחד משבעת הימים, וכמו שנתבאר לעיל שאם ראתה ביום א' מונים יום זה מכלל השבעה ושבת הוא היום השביעי וטובלת במוצאי שבת. ואילו בדין ז' נקיים אין יום הראיה נחשב יום נקי, ולכן אשה שנעשתה זבה ביום א' [כגון שראתה בששי ובשבת וביום א'] אינה מתחילה ז' נקיים אלא מיום ב' ואילך, ורק בסוף יום א' הבא נגמרים ז' הנקיים שלה.

ב. <u>דיני ראייה בהרגשה</u>

גמ' דף נז: אמר שמואל בדקה קרקע עולם וכו' עד אמר רב ירמיה מדיפתי מודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן.

בגמ' מבואר שאשה שראתה דם שלא בהרגשה אף שהיא יודעת שהוא מגופה, אינה טמאה מהתורה. [אלא אם כן יש סיבה שאפשר לתלות בה למה חשבה שלא הרגישה, כגון אם בדקה עצמה בעד וחשבה שלא הרגישה אלא זו הרגשת העד, וכן אם הטילה מ"ר או שימשה]. אמנם מדרבנן גם דם הבא שלא בהרגשה מטמא את האשה.

ולענין מהות ההרגשה נאמרו בזה כמה שיטות:

א. הרמב"ם [פ"ה הי"ז] כתב הרגיש גופה ונזדעזעה.

ב. בתרומת הדשן סי' רמו [הובא ברמ"א סי' קפח ס"א] משמע, שהרגשת פתיחת פי המקור נחשבת הרגשה.

ג. הנוב"י [מהדו"ק סי' נה] כתב: דהרגשת זיבת דבר לח גם היא נחשבת הרגשה, ועיי"ש שכתב דהכוונה שמרגישה זיבה זו בבשרה מחוץ למקום בו הדם מטמא, דהיינו מבין השיניים ולחוץ.

החוו"ד [סי' קצ ס"ק א] כתב, דבעינן שתרגיש את ההרגשה הזו של זיבת דבר לח מיד בשעת היציאה מהמקור, אך אם בשעה שיצא הדם מהמקור לא הרגישה והתורה טיהרתה, איך תיטמא לכשתרגיש זיבת דבר לח בהמשך הפרוזדור.

ובשו"ת חת"ס [סי' קפז] כתב, שקיבל מרבו ר' נתן אדלר זצ"ל שהרגשת זיבת דבר לח לא חשיבא הרגשה ואינה טמאה מן התורה.[3]

ליקוט תשובות האחרונים

(3) <u>נשים שרואות תמיד בלי הרגשה</u>

בספר לבושי עוז [עמוד ט'] מובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דנשי דידן מיטמאות מן התורה אף שאינן מרגישות, וטעמו די"ל דהך קרא דבבשרה עד שתרגיש בבשרה קאי רק על אשה שדרכה לראות בהרגשה, דאם שינתה מרגילותה וראתה שלא בהרגשה טהורה. [וכשם שמיעטו (דף נז:) בבשרה ולא בשפופרת ולא בחתיכה, ונתבאר בגמ' (דף כב.) דאין דרכה של אשה לראות

קנין הלכה

מראי מקומות

סי' קפד

סעיף א

דף טו. משנה כל הנשים בחזקת טהרה וכו' עד גמ' אבל הגיע שעת וסתה אסורה. דף יב. ת"ר חמרין ופועלין וכו' עד בין ערות ובין ישנות.

עיקר הדין המובא בסעיף זה הוא, דאשה שיש לה וסת קבוע מותרת לבעלה שלא בשעת וסתה ומותר לבוא עליה בלי לשאול אותה אם היא טהורה, [ואף באופן שאינה ערה לגמרי ואין ביכולתה לומר לו אם נאסרה]. והטעם משום דשלא בשעת וסתה האשה בחזקת טהרה. [ומהו וסת קבוע יתברר בע"ה להלן סי' קפט].

דיני אשה שאין לה וסת יבוארו בע"ה לקמן סי' קפו. [ועיין פת"ש (ס"ק א) שהביא דמש"כ הש"ך (ס"ק ב) שאם לא קבעה וסת מסתמא וסתה כל ל' יום, היינו בתחילת ראיתה שאין אנו יודעים אם יש לה וסת, אבל אם ראתה ג"פ שלא באופן מסודר, דינה כאשה שאין לה וסת ולא אמרינן דיש לה וסת קבוע לל' יום].

כמו כן הוזכר בשו"ע, דמותר לבוא על אשה שיש לה וסת קבוע שלא בשעת וסתה ואינה צריכה בדיקה קודם תשמיש. ויתר דיני בדיקות יבוארו בע"ה לקמן סי' קפו.

כתב השו"ע דשלא בשעת תשמיש כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת, והיינו אף באשה שיש לה וסת.(ג)

סעיף ב

משנה דף סג: עד המשנה הבאה. משנה דף טו. עד גמ' קסבר וסתות רבנן.

בגמ' [דף טו.] נחלקו האמוראים אם וסתות דאורייתא או דרבנן, [וכן הוא בדף טז.]. ועיקר הנידון בגמ' זו אינו על חובה לפרוש בעונת הוסת, אלא שאם עבר יום וסתה חיישינן שכבר ראתה, [ולמ"ד וסתות דאורייתא חשש זה הוא מן התורה].

אולם בגמ' דף סג: דרשו מקרא ד"והזרתם" שחייב אדם לפרוש מאשתו בעונת הוסת. ובפשטות נקטו הראשונים דהא בהא תליא, דלמ"ד וסתות דאורייתא גם חיוב הפרישה מדאורייתא, ולמ"ד וסתות דרבנן גם חיוב הפרישה הוא מדרבנן. [כך נקטו תוס' יבמות (דף סב: ד"ה חייב), הראב"ד בספר בעלי הנפש (שער הפרישה), הרשב"א בתורת הבית הארוך (בית ז' שער ב' דף ד:) והר"ן

ליקוט תשובות האחרונים

בחתיכה, והיינו דמהאי קרא ממעטינן ראיות שלא כדרך], אבל אשה שרואה תמיד שלא בהרגשה, טמאה מן התורה אף בראייה שלא בהרגשה.

ואעפ"כ אם מצאה כתם פחות מכגריס, או על בגדי צבעונין, או על דבר שאינו מקבל טומאה, מטהרינן לה ולא אמרינן דטמאה מן התורה, משום דמלבד המיעוט של "בבשרה" יש מיעוט נוסף המובא במשנה [דף נח:] שנאמר דם ולא כתם, והיינו דדם שמצאנו על בגדה ויש גם ספק דילמא אתא מעלמא, טהורה מן התורה מטעם דין "כתם", והקלו חכמים בכמה אופנים בדיני כתמים. [ולקמן בסי' קצ יתבאר דין כתמים אם יש שני פסוקים שונים להא דכתם אינו מטמא מהתורה, או דיש רק מיעוט אחד].

(ג) **עד כמה מרבה לבדוק - והדין במעוברת ומינקת**

בשיעורי שבט הלוי כתב דמה שאמרו כל היד המרבה לבדוק הרי זו משובחת, אין הכוונה שתבדוק עצמה כל שעה ממש, אלא שתבדוק מפעם לפעם להחזיק טהרתה, ואם בדיקה זו גורמת ששורטת עצמה אין לה להחמיר ולבדוק.

עוד כתב שבמעוברות ומיניקות שהן מסולקות דמים לא נאמר דין זה שהמרבה לבדוק משובחת, אמנם בזמנינו בימי מניקתה שרגילה לראות וחוששין לחומרא שנשתנה דינה ואינה כמסולקת דמים, אפשר דמשובחת.

קנין הלכה

מראי מקומות

על הרי"ף (שבועות דף א:), אמנם לענין פסק ההלכה נחלקו הראשונים, דתום' נקטו להלכה דוסתות ד"ת, והראב"ד והרשב"א והר"ן נקטו שוסתות דרבנן].

ויש ראשונים שחילקו בין הסוגיא דוסתות דאורייתא העוסקת בדין האשה לאחר שעבר וסתה, לבין הסוגיא דחיוב פרישה בסמוך לוסתה, ונקטו דאף למ"ד וסתות דרבנן מ"מ חיוב הפרישה בסמוך לוסתה הוא מן התורה, כ"כ הריטב"א [שבועות דף יח:] בשם הרמב"ן, ועיי"ש שחילק בין סמוך לשעת וסתה ממש דהיינו כחצי שעה לזמן שרגילה לראות, שאז החיוב הוא מן התורה, משא"כ האיסור בכל עונת הוסת שהוא מדרבנן. [והרא"ה בבדק הבית (שער ז' בית ב' דף ד.) נקט דמשעת וסתה עד סוף העונה אסורה מן התורה]. וכן נקטו כמה אחרונים בדעת הרמב"ם, הנוב"י [קמא סי' נה, נו], החכמ"א [כלל קח ס"ג] והגר"ח על הרמב"ם [פ"ו איסו"ב ה"ו],[3] אמנם הש"ך נקט להלכה שחיוב הפרישה הוא רק מדרבנן הואיל ווסתות דרבנן.(ז)

<u>עונת אור זרוע</u>

הב"י הביא את שיטת האו"ז [והראב"ן, כפי שהוסיף הש"ך], שאם וסתה ביום צריכה לפרוש בלילה הקודם לו, ותמה ע"ז הב"י שזהו נגד דברי הגמרא [דף סד:] שלא חייבה לפרוש אלא עונה אחת. גם הט"ז [ס"ק ב] תמה על האו"ז. ועיין בש"ך [נקה"כ] שהאריך לבאר שלא יקשה מהגמ' על האו"ז, וכתב די"ל דהגמ' איירי באופן שיש לה שעה קבועה לוסתה, דמ"מ לענין דין פרישה מחייב ר' יהודה לפרוש במשך כל העונה, אבל במי שאין לה שעה קבועה לוסתה, דייניין כאילו כל היום הוא שעת וסתה וממילא

ביאורים והערות

3. **<u>תוספת עיון</u>**

בדעת הראשונים הנ"ל שחילקו בין דין וסתות דרבנן לבין חובת הפרישה בסמוך לוסתה, דאפשר דחובת הפרישה היא מן התורה, מצינו כמה סברות חלוקות:

א. הרא"ה [שם] כתב שאף שעצם החשש כשעבר וסתה הוא מדרבנן, מ"מ חששו מה"ת שאם ישמשו בשעה זו שמא חימום התשמיש יביא את הדם.

ב. הנוב"י [שם] נקט דלאחר שעבר זמן וסתה יש לה חזקת טהרה שלא נטמאה, וחזקה זו גוברת על חזקת הוסת, אך בזמן עונת וסתה אסורה מן התורה לשמש, דלענין חשש זה יש לנו רק חזקת הוסת האומרת שעלולה לראות, ואין חזקת טהרה אומרת לנו שלא תראה בזמן תשמיש, דחזקה מהניא רק לזמן שעבר ולא לזמן העתיד כמבואר בגמ' גיטין [דף כח:] דשמא מת לא חיישינן, שמא ימות חיישינן.

ג. הגר"ח מבריסק זצ"ל כתב בשיטת הרמב"ם, דאף שקיי"ל וסתות דרבנן היינו לענין הניתון אם נטמאה, [דאולי כוונתו ג"כ משום חזקת טהרה], אך אם ראתה ביום וסתה הרי בודאי אנו תולים שיום וסתה הביא לה את הדם, וזו סברא מהתורה, [וכדחזינן שלפי הרמב"ם בכל פעם שראתה ביום וסתה מתחילים מחדש ימי נדה], וא"כ נקטינן מן התורה שביום וסתה עלולה היא יותר לראות, ולכן חייבה התורה פרישה בעונת הוסת.

ובעיקר הסברא דוסתות דרבנן, תמה החת"ס [יו"ד סי' קמב] אמאי לא אמרינן דחזקת הוסת היא חזקה גמורה דאורח בזמנו בא ותהא טמאה מן התורה. וכתב דכיון שחזקת הוסת תלויה במזג הגוף, בבריאותה, ובאכילתה ושתייתה, לכן אין רואים זאת כחזקה גמורה לטמאה מן התורה.

ליקוט תשובות האחרונים

(ז) <u>זמן וסתה כשנוסעת ממקומות שישנם בהם הבדלי שעות</u>

אשה שנסעה בלילה מארה"ב לארץ ישראל, ומכח הבדלי השעות בין המדינות הגיעה לא"י בתחילת הלילה הבא והיום שלה נתקצר בכמה שעות, והיה וסתה בעונת היום, נסתפק בזה בשו"ת שבט הלוי [ח"ד סי צח, ג] אם צריכה להוסיף כמה שעות מהלילה להשלים את עונת היום שנתקצרה, ודעתו נוטה להחמיר. [וכתב שאינו דומה לנידון ז' נקיים, שבזה נקט (ח"ב סי' צג) להקל דכבר נסתיימו ז"נ שלה ויכולה לטבול]. והוסיף בשיעורי שבט הלוי לצרף לחומרא את דברי האגודה המובאים בנקודות הכסף, שכתב דהאידנא שאין לנשים וסתות גמורות יש להרחיק מעט קודם הוסת ואחריו, [ואף דלא קיי"ל הכי מ"מ בנ"ד ה"ז מצטרף לחומרא].

קנין הלכה

מראי מקומות

העונה הסמוכה לוסת הוא העונה הקודמת. ובשו"ת חת"ם [סי' קעט, מובא בפת"ש ס"ק ד] ביאר את שיטת האו"ז דס"ל דמן הדין היתה צריכה לפרוש יב שעות קודם השעה של וסתה [וזו כוונת הגמ' דף סד: וכמה "עונה"], ומטעם לא פלוג חייבו לפרוש בכל העונה שלפני עונת וסתה. (ה)

<u>בדברי הרמ"א באשה המשנית וסתה - ימים שהאשה נבוכה בהם</u>

כתב הרמ"א וז"ל "ואשה שמשנית וסתה להקדים שנים או שלשה ימים או לאחר, כשמגיע זמן וסתה צריך לפרוש ממנה שנים או שלשה ימים קודם או אחריו" עכ"ל. ומקורו בהגהות מיימוניות [פ"ח אות א] וז"ל "וששאלתם באשה שאין לה וסת קבוע, אם היא אשה שמשנה וסתה או להקדים ב' ימים או ג' כפי מה שרגילה לשנות, יפרוש בזמן הגעת הוסת ב' ימים או ג', ריצב"א". ונחלקו הפוסקים בהבנת דברי הרמ"א:

א. הש"ך [סי' קפט ס"ק לט] והגר"א [סי' קפד ס"ק ו] ביארו דמיירי באשה שיש לה וסת קבוע, אלא שרגילה לשנות להקדים ב' או ג' ימים, דצריך לפרוש ממנה גם ליום זה שרגילה להקדים לו.[4]

ב. הכרתי ופלתי [ס"ק ה] והנוב"י [סי' מו] מפרשים דמיירי באשה שאין לה וסת קבוע כלל אלא רואה תמיד בימים מסויימים, פעמים בזה ופעמים בזה, וכגון שרואה תמיד בין כ"ט יום לבין ל"ב יום, אך בתוך ימים אלה לא קבעה וסת, וקמ"ל הגמי"י שצריך לפרוש בכולן.[5]

ג. החוו"ד [ביאורים ס"ק ד, חידושים ס"ק ח] מבאר שהכוונה לאשה שיש לה וסת קבוע, אלא שרגילה גם לשנות ראייתה

ביאורים והערות

4. משמע לכאורה בש"ך דלא מיירי דוקא באופן שבפעם האחרונה אכן ראתה ב' או ג' ימים קודם וסתה הקבוע, דדין זה מפורש במשנה [דף סג:] ובשו"ע [סי' קפט סעיף יד], אלא די בזה שרגילה לשנות ולראות ביום זה כדי להצריכה לחוש, וצ"ע. [ועיין לשון הגר"א סי' קפד ס"ק ו].

5. וכן מבואר בשו"ת מהרי"ל החדשות [סי' צג אות ה].

ליקוט תשובות האחרונים

(ה) <u>הנהגת עונת או"ז למעשה</u>

להלכה דעת הרבה אחרונים להקל שלא לחוש לעונת או"ז, וכ"כ החוו"ד [ס"ק ג] והחכמ"א [כלל קח ס"ג] והמהרש"ם [ח"ג סי' רנח], החזו"א [מכתב שבראש ספר טהרת בת ישראל]. ועיין בחוט שני שדעת החזו"א היתה, דמכיון שהש"ך פסק את חומרת האו"ז, א"כ בני תורה בודאי יש להם לנהוג כך, אמנם בצורך גדול אפשר להקל. עוד הוסיף שבשעת צורך גדול א"צ התרה מפני דקיבלו ע"ע רק בתורת חומרא. וכן אמר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שבני תורה קיבלו עליהם לחוש לעונת או"ז.

אמנם בשו"ת חת"ס [סי' קעט] מבואר דפשוט לו להחמיר כהאו"ז [ורק במקום מצוה דן להקל], וכן כתב הגר"ש ואזנר [שו"ת שבט הלוי ח"ב סי' ע], ועיי"ש שהסתפק אם מהניא התרת נדרים על חומרא זו, או דהוי כמנהג של איסור שאין לו התרה.

ומ"מ במקום מצוה כגון שחל ליל טבילה בעונת או"ז, או ביוצא לדרך, או במקום מצות פו"ר, כתב שם דמותר אף בלי התרת נדרים, [וציין שם לדברי הדגמ"ר (יו"ד סי' ריד) שבכל ענייני מנהג אם הוצרך פעם אחת לעבור על המנהג מחמת מצוה או צורך גדול אחר, ה"ז מותר אף בלי התרת נדרים, כיון שעדיין אוחז בעיקר המנהג ורק דוחה אותו באופן חד פעמי מחמת צורך גדול].

<u>עונת האו"ז באין לה וסת קבוע</u>

כתב החכמ"א [כלל קח ס"ו] דאשה שאין לה יום וסת קבוע אלא נבוכה בין כמה ימים, אין צריך לפרוש בעונת או"ז, ולכן אם ראתה ביום מותרת בלילות שבינתיים.

וכתב בשו"ת שבט הלוי [שם] דהמנהג להחמיר עונת או"ז גם בוסת שאינו קבוע, וכן מבואר בשו"ת חת"ס [סי' קעט, הובא בפת"ש ס"ק ד].

קנין הלכה

מראי מקומות

להקדים או לאחר ב' או ג' ימים, באופן שיתכן שכל הימים האלה הוקבעו כוסת קבוע וגם יום וסתה לא נעקר [עיי"ש שצייר דוגמאות לזה], ולכן חוששת ופורשת בכולן.(1)

סעיף ג

מקור הדין של קטנה שלא הוחזקה בראיות דאין חוששין לראיותיה כ"ז שלא ראתה ג"פ, הוא בטור בשם הרשב"א.

סעיף ד

מקור דין זה הוא בטור בשם הראב"ד, ובטעמו כתב הט"ז דהוא מדין תלייה דתלינן את הקלקלה במקולקל, והיינו ביום שהוא בודאי מקולקל, והדברים נסמכים על מש"כ הרא"ש [מובא בש"ך] דיסוד הדין משום דספק דרבנן לקולא וא"כ היה ראוי להקל בשניהם, ולכן תלינן במקולקל.

עיין בש"ך [ס"ק יד] שהביא את הב"ח שכתב דראוי להחמיר גם בלילה, וטעמו [של הב"ח] משום דינא דעונת אור זרוע, והב"ח לשיטתו דנקט דעיקר טעמו של האו"ז שחשש לעונה קודמת, הוא משום שמא תראה בסמוך להנץ החמה ולא תדע אם ביום או בלילה, וכ"ש באופן של הסעיף הזה שבאמת אינה יודעת. עוד כתב הש"ך דלפי מה שהאריך [ס"ק ז] דיש לחוש לעונת או"ז, כ"ש הכא שיש לחוש.(6)

ביאורים והערות

6. **תוספת עיון**

עיין חי' רע"א [ס"ק ה] שתמה על הש"ך [ס"ק יד], דהא בס"ק ז איירי דוקא באופן שאין לה שעה קבועה לוסתה, אבל הכא איירי שיש לה שעה קבועה בסמוך להנה"ח, ולמה נאסור את כל הלילה, וכן תמה החוו"ד [ס"ק ו]. וכתב החוו"ד דנראה שהש"ך סמך את דבריו על מש"כ בנקה"כ דבזמן הזה אין להן שעה קבועה לוסתן. ובשיעורי שבט הלוי [על הש"ך הנ"ל] הוסיף דבאו"ז מבואר דכיון שלרוב הנשים אין שעה קבועה, לכן החמירו האידנא בכל הנשים.

ליקוט תשובות האחרונים

(1) **משך זמן ימי המבוכה**

כתב בספר מראה כהן [עמ' קמב] דבדעת הפוסקים המחמירים בימי המבוכה [כו"פ ונוב"י], נחלקו הדעות כמה ימים יכולים להכלל בחשש זה, [שהרי לא מסתבר לומר דאשה שאין לה שום קביעות, נאסור עליה את כל הימים].

א. בשו"ת מהרי"ל החדשות [סי' צג אות ה] ובנוב"י אסרו עד ז' ימים, כלומר ג' ימים הקדמה וג' ימים איחור מהיום הממוצע שלה.

ב. יש שכתבו שהדבר תלוי במשך הזמן שרגילה ראייתה להמשך, שאם ראייתה נמשכת ד' ימים חוששת ד' ימים. [שיטה זו היא ע"פ דברי הראב"ד בספר בעלי הנפש שהובא בחוו"ד (ס"ק ד) שחשש לכל משך ראייתה].

ג. ויש שכתבו שא"צ לחוש ליותר מג' ימים [שו"ת אבני צדק סי' עג, שו"ת אג"מ יו"ד ח"ב סי' סז, וכן הורה הגר"ש ואזנר בשיעורי שבט הלוי עמ' שפ].

אופן קביעת ימי המבוכה

בענין זה כתב שם [ס"ג] דלא נאמרו בפוסקים גדרים ברורים בכמה פעמים נחשבים ימים אלה כימים העלולים לראייתה, אלא כל שניכר הדבר שרגילה לראות בימים אלו חוששת להם, וצריך בזה הכרעת חכם, [וכך הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל]. ובשיעורי שבט הלוי [אות ט עמ' כ] כתב דמסתבר דהיינו כשראתה בכל יום מימים אלה ג"פ לסירוגין, ובאופן שלא נקבע כל יום בפ"ע הוי חזקה שעלולה לראות ביום זה. אך סיים דלמעשה עצה טובה לחוש אף אם לא היו ג' פעמים כיון שבאמת הדבר מצוי שעלולה לראות. והוסיף דלענין עקירה בענין ג"פ שיעקרו הימים ותראה בזמן אחר, ואם אח"כ שוב חזרה לימים הראשונים אינה אסורה אלא אם חזרה ג' פעמים, ולא אמרינן בזה דחזרה לוסתה בפעם אחת.

קנין הלכה

מראי מקומות

סעיף ה

מקור הדין הוא בטור בשם הראב"ד בבעלי הנפש [הובא גם בר"ש פרק האשה סי' ב'].

כתב הש"ך [ס"ק טו] דלפי חומרת עונת או"ז אסורה גם ביום שלפני הלילה, ובלילה, ובשעה שנמשך הוסת ביום. ועיין מש"כ בתוספת עיון לסעיף הקודם דשייך גם לכאן.

סעיף ו

בדין זה של אשה שרואה כמה ימים רצופים, נחלקו הראשונים, ועיין בספר בעלי הנפש [שער תיקון הוסתות סי' א'] שהאריך בזה והביא כמה דיעות:

א. חוששת רק ליום הראשון כוסת קבוע ולשאר הימים כוסת שאינו קבוע.

ב. חוששת רק ליום הראשון, ולשאר הימים אין חוששת כלל כיון שאינם אלא תוספת דמים, [וכן קיי"ל להלכה].

ג. חוששת לכל יום ויום מימי ראיותיה.

והנה בטעם הדעה השלישית נאמרו כמה סברות שונות:

א. מכיון שנשי דידן אינן בקיאות בין ימי נדה לימי זיבה, ובין דם טהור לדם טמא, יש לחוש בכל יום ויום שמא הוא תחילת ראייתה. והראב"ד דחה דיעה זו, דלענין חשש וסתות דרבנן [דהיינו באשה שעדיין לא ראתה ואנו באים לחוש שמא תראה ביום זה] לא חיישינן לחששות הנ"ל. ורק לענין אשה שראתה מצרכינן ז' נקיים מהיום האחרון.

ב. הראב"ד עצמו חושש שכל הימים שראתה ייחשבו כעונה אחת, אם היא שופעת או מזלפת, ולהלכה לא חששו הפוסקים גם לחשש זה, ואין חוששין אלא ליום שבו החלה לראות.

עיין בט"ז [ס"ק ט] ובש"ך [ס"ק טז] שהקשו מאי שנא מסעיף ה שחוששין לכל משך הראייה גם ביום, אף שהראייה התחילה בלילה, וא"כ ה"נ בשופעת או מזלפת ניחוש לכל הימים. ונאמרו בזה ב' תירוצים:

א. הב"ח נקט דמסתמא הפסיקה בינתיים דא"א שתהא שופעת כמה ימים, ולכן הראייה הראשונה היא העיקר וכל השאר הוי תוספת דמים, משא"כ בסעיף ה דמיירי בשופעת מהלילה אל תחילת היום.

ב. הפרישה והלבוש כתבו דאף את"ל דלא פסקה, מ"מ סברא הוא דדוקא משך זמן מועט מצטרף לעיקר הראייה, ולא משך זמן מרובה דהיינו כמה ימים.

ולענין מה שהקשו החוו"ד [ס"ק ז] והגר"ז [ס"ק כא] מדברי הפוסקים בסי' קפט [עיי"ש בש"ך ס"ק עב], דבזה"ז אמרינן דאשה קובעת וסת גם בימי נדתה, וא"כ בכל מקרה שפסקה מעט ושוב ראתה תחוש ליום השני כראייה חדשה, עיין מה שנכתוב בזה בע"ה לקמן סי' קפט.

סעיף ז

משנה דף ז. דף ח: גמ' ממעוברת משיודע עוברה וכו' עד ואיכא דילדה לשבעה. גמ' דף ט. בעא מיניה ההוא סבא וכו' עד רבי יוסי אומר אבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת אליה עד עשרים וארבעה חודש.(ז)

(ז) **דין וסת למעוברת בזמנינו**

דין זה דמעוברת חשיבא מסולקת דמים רק משיוכר עוברה [והיינו ג חדשים] הוא אף בזמן שידוע שהיא מעוברת קודם לכן, כך כתב בשיעורי שבט הלוי [עמ' לא].

בזמננו אין המעוברות רואות דם גם בתוך ג' חדשים הראשונים, ומ"מ כתב רע"א [שו"ת סי' קכח] דאף דנשתנה הטבע לא מצינו לאחד

קנין הלכה

מראי מקומות

סעיף ח

גמ' דף ט. תניתוה ר"מ אומר וכו' עד וכיון דאיכא חרדה דמיה מסולקים דלא בעיא בדיקה. גמ' דף עא. ב"ש אומרים וכו' עד ביעתותא מרפיא.

בגמ' דף עא. מבואר חילוק בין פחד ממושך הגורם סילוק דמים, ובין ביעתותא דהיינו פחד פתאומי שהוא גורם לביאת דם.[7] (ח)

סעיף ט

דף טז. איתמר אשה שיש לה וסת וכו' עד ורבי יהושע אומר תבדק. תוס' שם ד"ה ורב נחמן.

בגמרא מבואר דלמ"ד וסתות דרבנן אם עבר וסתה ולא בדקה תיבדק וטהורה. ומצינו בנידון זה מחלוקת בראשונים:

א. הר"ן [פ"ב שבועות דף ה. ד"ה וגרסינן] כתב דדעת הרי"ף והרמב"ם שאף בלי בדיקה טהורה כל שלא ראתה ולא הרגישה[8], ולמד זאת מזה שהרי"ף והרמב"ם התירו לבאין מן הדרך לבוא על נשותיהן אם אינו בעונת וסתה, אף אם הן ישינות.[9]

ביאורים והערות

7. **תוספת עיון**

בשו"ע ובפוסקים לא הובא דין זה שאשה שנבהלה מדבר פתאומי תחוש לראיית דם. וכתב בשו"ת חת"ס דביעתותא מביאה דם בשפע ואשה מרגישה בו, וכל שלא הרגישה תלינן שלא בא דם, ולפי"ז א"ש שלא הובא דין ביעתותא בשו"ע. [ובשו"ת מהר"ם שיק ריש חלק יו"ד כתב שאם היתה לה ביעתותא יש ללמדה לבדוק עצמה, אמנם בדיעבד אם לא בדקה טהורה].

8. ומה דאיתא בגמ' דתיבדק, כתב הר"ן שלדעת הרי"ף והרמב"ם הכוונה דכל מה שאסרו חז"ל משום וסתות היינו להצריכה בדיקה ביום וסתה, אך אין בדיקה זו מעכבת והיא נשארת בחזקת טהרה.

9. ויש ללמוד מראיה זו של הר"ן, שלדעת הרי"ף והרמב"ם הא דטהורה בלי בדיקה אינו מכח ההוכחה מדלא ארגשה, שהרי הבאין מן הדרך אינם יודעים אם הרגישה או לא הרגישה, [וזה דלא כהסד"ט סי' קפו ס"ק ד ד"ה ומעתה]. ובדעת התוס' ושאר ראשונים שהצריכו בדיקה יש לעיין, אם לשיטתם טעם הטהרה הוא רק משום הבדיקה או דסמכינן נמי על ההוכחה מדלא ארגשה, ועיין במה שהבאנו בתוספת עיון מהפת"ש בשם החוו"ד.

ליקוט תשובות האחרונים

מהאחרונים שיאמר שנשתנה הדין. [ובשו"ת חת"ס סי' קסט כתב דמיד בעת שנתעברה מתמעט דמה, אך אינה מסולקת עד שיעברו עליה ג' חדשים, דבעינן שני סיבות כדי שתהא בגדר מסולקת].

<u>להלכה:</u> מקובל להורות בזמנינו לחומרא, והיינו דחוששת לוסתה בג' חדשים אלו כשאר נשים שאינן מסולקות וכדינא דשו"ע, אמנם אם לא ראתה בג' חדשים אלו אין זו עקירה לוסת שהיה לה קודם עיבורה, והנפק"מ שאחרי שיסתיימו ימי מניקותה תחזור לוסת זה.

<u>דין וסת במינקת בזמנינו</u>

גם בענין מינקת נשתנו הטבעים, אמנם שינוי זה הוא לחומרא, דאחר כמה חדשים רגילות היא שהמינקת רואה, ואם אינה מניקה חוזרת מיד לוסתה. וכתב בשיעורי שבט הלוי [עמ' לב אות ד] דדיינינן לה לחומרא, דמצד אחד דיינינן בה דינא דמסולקת עד כד חודש, ואם קבעה בהם וסת לא אזלינן לקולא אחר וסת זה, אמנם חיישינן בה גם לחומרא כאינה מסולקת. והוסיף שהנסיון מעיד שבתקופה זו אין הראיות מסודרות, ולכן יש לבדוק תמיד קודם תשמיש.

עוד כתב [שם] שדין זה של מינקת שאיבריה מתפרקין וכו' נאמר גם ביולדת בניתוח קיסרי, וכ"כ בספר לבושי עוז [עמ' נ] בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל. אמנם בחוט שני [עמ' מח] מסתפק בדבר ונוטה לומר דלא הוי מסולקת דמים כי לא עברה תהליך לידה.

עוד כתב [שם בעמ' נד] בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דמינקת שפסקה להניק לא נתבטל ממנה שם מסולקת עד שתראה פעם אחרת.

(ח) **<u>כדורים המונעים דם או וסת</u>**

בענין אשה הלוקחת כדורים אשר טבעם לסלק את הדם, כתב בשו"ת הרדב"ז החדשות [ח"ח סי' קלו] דאם הוחזקה ג"פ שתרופה זו

קנין הלכה

מראי מקומות

ב. התוס' [דף טז.], הרמב"ן והרשב"א כתבו [הובאו בב"י], דאשה זו אסורה עד שתבדוק, ואם בדקה ומצאה טהורה הרי היא טהורה אף אם לא בדקה בסמוך לעונת וסתה.[10] (ט)

סעיף י

גמ' יבמות דף סב: ואמר ריב"ל חייב אדם וכו' עד אבל לדבר מצוה מיטרדי.

הראשונים נחלקו האם פקידה זו שהתירו אף בסמוך לוסתה, היא בתשמיש ממש [רש"י יבמות שם, ראב"ד והרשב"א מובאים בב"י], או רק בשאר דברי ריצוי משום דאסורה בעונת וסתה.

<u>להלכה</u>: השו"ע נקט להקל אף בתשמיש וכן כתב הרמ"א, אך הוסיף שהמחמיר תע"ב. והפת"ש [ס"ק כב] הביא משו"ת חת"ס [סי' קע] שסובר דמן הדין יש לאסור תשמיש בליל וסתה, כיון שסובר דאפילו למ"ד וסתות דרבנן מ"מ פרישה בעונת הוסת היא מן התורה.(י)

ביאורים והערות

10. <u>תוספת עיון</u>

כתב הפת"ש [ס"ק יח] בשם החוו"ד [ביאורים ס"ק יא], דכיון שמשמע בשו"ע שעיקר טעם טהרתה לאחר שעבר וסתה הוא מדלא ארגשה, לכן באופן שאין אומדנא זאת קיימת, חיישינן בה לאחר וסתה, דאם בדקה את עצמה ביום הוסת ונאבד העד קודם שהסתכלה בו ועבר יום וסתה, חיישינן שנטמאה בשעת הבדיקה ומה שלא הרגישה הוא משום שסברה הרגשת עד היא. וכתב הפת"ש דלפי"ז ה"ה אם הטילה

ליקוט תשובות האחרונים

מסלקת את דמיה אינה חוששת לוסתה. ומשמע דכל זמן שלא הוחזקה חיישינן, וצריכה לפרוש ולבדוק, וכך נוקטים לכתחילה.

<u>דין כלה הלוקחת כדורים</u>

לענין כלה הלוקחת כדורים המונעים ביאת הוסת, התיר הגרי"ש אלישיב זצ"ל לשמש אף שלא הוחזקה ג"פ, וטעמו משום שבזמננו הכדורים מוחזקים מאד כמסלקים דמים, ובצירוף שיטת המקנה [קונטרס אחרון סס"א] והשם אריה שכתבו דלגבי כלה הויא טבילת מצוה טפי משאר ליל טבילה ומותרת ביום וסתה, ואף דלא סמכינן עלייהו מ"מ בצירוף הכדורים יש להקל [ספר לבושי עוז עמ' נז]. גם בשו"ת שבט הלוי [ח"ד סי' צט, ט] היקל בכלה משום שבשעת הדחק יש לסמוך על הכדורים שבזמננו.

(ט) <u>חיוב בדיקה ביום וסתה</u>

כתב בספר לבושי עוז בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שחיוב הבדיקה ביום וסתה אינו רק כדי לברר שלא נטמאה, אלא אף אם היא טמאה בלא"ה, כגון שלא טבלה מראייתה הקודמת, צריכה בדיקה ביום וסתה כדי לדעת אם נעקר או שנקבע [אם הוא וסת שאינו קבוע].

<u>כמות הבדיקות ביום הוסת</u>

בפוסקים לא נתפרש מספר הבדיקות שצריכה לבדוק ביום וסתה, ובפת"ש [לעיל ס"ק ח] הביא מהנוב"י דבימים שנבוכה בהם צריכה בדיקה בבוקר ובערב ובאמצע היום כמה פעמים, ומסתבר דכ"ש שיצריך זאת ביום וסתה. וכן כתב בשו"ת אג"מ [יו"ד ח"ג סי' מח] שתבדוק עצמה כמה פעמים, וכתב דעצה טובה שתלבש בגד לבן צמוד לבשרה, שבזה אם יצא הדם ימצא על הבגד. ובחזו"א [סי' פ ס"ק כ] הצריך בדיקה שני פעמים, ושם [ס"ק כב] כתב לבדוק פעם אחת בעונת וסתה, אמנם הגר"נ קרליץ שליט"א בחוט שני [עמ' נא] הביא שהחזו"א אמר לבדוק כמה פעמים ביום.

<u>בדיקה ביום הוסת כשיש לה מכה</u>

כתב בספר לבושי עוז [עמ' סג] בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דאשה שיש לה מכה באותו מקום ויודעת שאם תבדוק תוציא המכה דם, סגי לה בקינוח בעלמא, וסמכינן על חזקה שאם היה בא וסתה היתה מרגישה בו כרגילותה בראיית וסתות, ואף הקינוח אינו מעכב.

(י) <u>היוצא לדרך ליום אחד</u>

בהגהות יעב"ץ [יבמות דף סב:] כתב דמסתבר דמיירי בפורש לדרך רחוקה, אבל אם הדרך קרובה כדי שישוב לביתו קודם שתעבור עונה הקצובה לה, נראה שאינו חייב להוסיף על חיוב עונתו, עיי"ש.

להלכה כתב בשו"ת אג"מ [יו"ד ח"ג סי' נח] דכיון שלפי החת"ס יש לאסור זאת מדינא, הואיל וסובר דעצם חיוב הפרישה בעונת וסתה

קנין הלכה

מראי מקומות

עיין פת"ש [שם] שהביא את דברי הכנסת יחזקאל, שהתיר ליל טבילה בסמוך לוסתה, והביא דהפוסקים נחלקו עליו.(יח)

סעיף יא

משנה דף טו. עד ע"ב גמ' ואין ספק מוציא מידי ודאי.

מה שכתב השו"ע, דאם הגיע שעת וסתה אסור לבוא עליה עד שישאלנה, הכוונה שעברה עונת וסתה, אך בעונת וסתה בודאי אסורה.

ובהא דמבואר בגמרא דאם שהתה אחר הוסת שיעור שתספור ותטבול, בא עליה וא"צ לשאול, משום דספק טבלה מוציא מידי ספק ראתה, הקשה ע"ז בספר תורת השלמים [ריש סי' קפה] דהא בעלמא לא סמכינן על ס"ס אם אפשר לברר, ולמה כאן א"צ לשאול. ותירץ דהכא מסייע לה חזקת טהרה, וגם אפשר דדרכה למטבול [כלומר דספק טבלה הוי ספק הרגיל].11 (יט)

סעיף יב

גמ' דף טו. רב אשי מתני הכי וכו' עד ע"ב אימא לא קפיץ ולא חזאי.

עיין בש"ך [ס"ק לב] שהאריך לחלוק על דברי הב"י, ותורף דבריו הוא, שהדין של השו"ע נאמר דוקא בוסת המורכב מימים וקפיצות, שאם לא תעשה מעשה קפיצה לא מיקרי שהגיע יום וסתה, ובזה אמרינן דאף אם עבר היום אין זה נקרא שעבר יום וסתה, דאפשר שלא קפצה, [ולא שייך לומר שיש לה וסת לקפוץ באותו יום]. וכן הדין בשאר וסתות התלויים במעשה, אבל

ביאורים והערות

מ"ר ביום וסתה אין לך ראיה מדלא ארגשה ונשאר בצ"ע. והנה כבר לעיל [הערה 9] הבאנו דבשיטת הרי"ף והרמב"ם נראה ברור שאין טהרתה מסתמכת על הראיה מדלא ארגשה, וא"כ י"ל שגם לשאר ראשונים כן הוא, אלא עיקר טהרתה משום שהיא בחזקת טהרה, וחזקת הוסת אינה יכולה להוציאה מחזקת טהרה. ובשיעורי שבט הלוי [עמ' ל] הביא דבשו"ת בית שלמה [ח"ב סי' כז] וכן בדעת תורה למהרש"ם חולקים על חומרא זו של החוו"ד, וכתב הטעם דאין לחוש שמא בדיוק באותו רגע שבדקה היתה ראייה בהרגשה וטעתה בהרגשת עד, דחשש רחוק הוא.

11. בשיעורי שבט הלוי הביא משו"ת שיבת ציון, שכתב דמצטרפת בזה האומדנא שאם אינה מונעתו מתשמיש הרי זה בירור שהיא טהורה, ועכ"פ לענין ספק יש להקל. אך הקשה [השיבת ציון] מהש"ך [ס"ק לא] שהתיר לבוא עליה גם בישינה.

ליקוט תשובות האחרונים

הוא מן התורה, לכך יש להחמיר בזה מן הדין, ולענין עונת או"ז כתב דיש להקל מן הדין ומ"מ טוב להחמיר.

(יח) **ליל החתונה בעונת הוסת**

כלה שאירע ליל הנישואין בעונת וסתה, הביא הפת"ש מהנוב"י [תניינא ח"א קסז] שאסר זאת, וכתב הנוב"י שאין לדמות בעילת מצוה ליוצא לדרך, דביוצא לדרך מבואר בגמ' דחייב לפוקדה ורק בזה הקלו רוב הראשונים, משא"כ בשאר מצוה. ועיין בשו"ת שבט הלוי [ח"ג סי' קיב] שהוסיף לחזק איסור זה אף שהביא שם את דברי המקנה לקידושין [קו"א סי' סא] שדן להתיר בזה. ועיין לעיל [סעיף ח] שהבאנו הוראת הגרי"ש אלישיב זצ"ל בכלה שלקחה כדורים דשריא בעונת וסתה אף שלא הוחזקה ג' פעמים שהכדורים מסלקים את דמה, וצירף את דברי הכנס"י.

(יט) **חזקת טבלה בזמנינו**

כתב הדרכ"ת בשם הבאר מים חיים, וכן הערוך השולחן [סעיף ז], דבזמנינו שמצוי שיש שאינן טובלות אם אין הבעל בעיר, אין להן חזקת טהרה.

קנין הלכה

מראי מקומות

בוסת המורכב מימים ומהרגשות בגוף, כגון כאב בשיפולי הבטן וכיוצ״ב, כיון שעבר יום זה צריך לחוש שהרגישה בהרגשה זו ובא וסתה, ולכן נקט הש״ך שבוסת זה חוששת ליום וסתה ואינה חוששת לעונה בינונית.[12]

<u>סימן קפה</u>

<u>סעיף א</u>

גמ׳ דף יב. ת״ר חמרין ופועלין וכו׳ עד שתאמר לו טהורה אני.[13]

<u>סעיף ב</u>

גמ׳ קידושין דף פ. ואזדא ר׳ יוחנן לטעמיה וכו׳ עד גמ׳ אלא מפני שכרוך אחריה.

בגמ׳ מבואר, שהתנהגות המורה על ענין מסויים משמשת לעיתים כראיה גמורה, אף ללא עדות, ולכן אם לבשה בגדי נדות

ביאורים והערות

12. <u>תוספת עיון</u>

ועיין חוות דעת [ס״ק טו] שכתב ליישב את תמיהת הש״ך, ותורף דבריו הוא דבוסת המורכב לימים והרגשות בגוף אפשר לצייר ב׳ אופנים: א. בכל ראש חודש היא מרגשת הרגשה מסויימת בגופה וגם רואה בו דם, באופן זה אכן טוען הש״ך שפיר דיש לה קביעות גמורה לראות ביום זה, ונהי דקביעות זו מורכבת עם הרגשה בגוף, מ״מ אמרינן דכל זה בכלל הוסת, שיום זה יביא לה את ההרגשה הזו וגם יביא את הדם.

ב. אמנם אם היו כמה ראשי חדשים שבהם לא הרגישה את ההרגשה בגופה [כגון כאב מסויים וכיוצ״ב] ולא ראתה דם, וגם היו פעמים שהרגישה את ההרגשה בגופה שלא ביום הקבוע [כגון שלא בראש חדש] ולא ראתה, אך היו ג׳ פעמים שהרגישה בראש חודש וראתה [ולא היה זה בג׳ ראשי חדשים רצופים], בכה״ג חזינן שאין לה שום קביעות שביום ר״ח תבוא ההרגשה ותראה דם, ולכן גם אם עבר היום אין זה ברור שעבר יום וסתה, דהא אם לא הרגישה את הכאב הנ״ל לא מיקרי יום וסתה, דוסתה מורכב מיום מסויים עם הרגשה מסויימת, ולכן אינה חוששת לוסתה. ומאידך גיסא צריכה לחוש לעונה בינונית, דכיון שאין לה יום קבוע לראייתו [שאם לא תרגיש בגופה לא תראה], א״כ הרי היא כנשים שאין להם ימים קבועים לראיותיהן והן חוששות לעונה בינונית, [אף שיש לאשה זו וסת המורכב, ודמי ממש לוסת מורכב לימים וקפיצות דחשיב וסת, ומ״מ חוששת לעונה בינונית].

עיין בגליון רע״א [על השו״ע] שכתב דנראה שאם יש לאשה וסת מורכב מהפלגות כה יום ומקפיצה, ובא בעלה מן הדרך אחר לג יום הרי היא מותרת לו מחמת ספק ספיקא, ספק לא ראתה כלל, ספק קפצה ביום כה וראתה והגיע עתה זמן טבילתה וטבלה, [דאף שאם לא קפצה חוששת לעונה בינונית ואם אכן ראתה בעונה בינונית לא היתה לה שהות לטבול מ״מ מספקינן דילמא קפצה בכה וראתה].

13. <u>תוספת עיון</u>

עיין חוות דעת [חידושים ס״ק א] שכתב דכל אשה שהיתה טמאה בודאי והגיע זמן טבילתה, אין היתר לבוא עליה עד שתאמר לו במפורש שטבלה וטהורה היא, ואפילו שוכבת אצלו לא מהני עד שתאמר כן במפורש. ולמד זאת החוו״ד מתוס׳ [דף יא: ד״ה תניא] שכתבו בחמרים הבאים מן הדרך, דאם הניחו את נשותיהן בחזקת טמאות ובאו ומצאו אותן ערות, בעינן שתאמר טהורה אני. ובספר לחם ושמלה חלק על החוו״ד, דכיון שנאמנת לומר דטהורה היא ה״נ מעשה השכיבה אצלו הוי כאמירה*). וכתב דאין ללמוד מחמרים הבאים מן הדרך דיש לו לחוש שמא אירע איזה אונס ולא יכלה לטבול, או שעדיין לא הגיע זמן טבילתה, אבל כשהוא בביתו ולא נודע לו שאירע אונס והוא יודע מתי זמן טבילתה, [וכ״ש כשיודע שהכינה עצמה לטבילה], אם באה ושוכבת אצלו הרי זו חזקה אלימתא שטבלה, [ודימה זאת לפירות שאינם מעושרים דאמרינן דחזקה על חבר שתיקנם והוי ודאי היתר].

ועיין בשיעורי שבט הלוי שכתב, דהרוצה להחמיר ולשואלה בפירוש, יש מקום לזה כיון שיש מחמירים לשאול.

ובספר חוט שני כתב דאף דבעלמא בדיני איסורין לא בעינן אמירה וסגי בנותן לפניו, הכא שיש חזקת איסור אין סומכין על מה שבאה ועושה

*) נדין ע״פ נאיסורין לא בעינן דוקא אמירה, וכמו שאם מדם הנאמן על המעשרות נותן למכירו פירות הרי הם בחזקת מתוקנים. ובספר נדי השולמן ציין גם לגמ׳ חולין [דף ד.] דאם כומי שאמר והיערמל רמהו חוכל מהשמיטה, מומר לתכול משמיטתו, דזו הוכחה ששאמר כהוגן.

ושכנותיה ראו זאת והוחזקה אצלן כנדה הרי זו ראיה גמורה שהיא נדה.[14]

סעיף ג

גמ' כתובות דף כב. ת"ר האשה שאמרה אשת איש אני וכו' עד ע"ב אפ"ה לא עבד שמואל עובדא בנפשיה.

כתב הרמב"ם [פ"ד איסו"ב ה"י] דאם אומרת שמה שאמרה טמאה אני היה דרך שחוק אינה נאמנת, ואין זו אמתלא. והובאו דבריו בב"י ובש"ך [סק"ב]. ועיין בספר פרדס רימונים ובערוך השולחן שכתבו דאם ניכר לבעלה שאמרה דרך שחוק נאמנת.

כתב הרמ"א דאשה שאמרה לבעלה טמאה אני, ואח"כ באה ושוכבת אצלו והוא יודע ומכיר שמה שאמרה תחילה טמאה עשתה מחמת קטטה, ה"ז כאומרת אמתלא. ויש כאן חידוש דאף שלא אמרה את האמתלא במפורש, מ"מ המעשה שעושה אשה אשר בעלה יודע ומכיר ממנו שהוא נעשה בתורת אמתלא, ה"ז כאומרת במפורש. והש"ך הביא דברי הב"ח שהקשה איך מהני כשאינה אומרת האמתלא במפורש, אמנם בסוף הדברים כתב דאף הב"ח מודה שמן הדין המעשה שעושה נחשב אמתלא, ורק מחמת הא דהיכא דאפשר לברורי מבררינן ראוי לברר ולשואלה, [ונפק"מ, דאינו צריך לפרוש ממנה עד שתאמר האמתלא].

בדין אמתלא כשעשתה מעשה כגון שלבשה בגדי נדות דכתב השו"ע דלא מהניא אמתלא, נאמרו כמה טעמים:

א. הרשב"א בתורת הבית [אשר הוא מקור הדין, והובא בב"י] כתב דנהי שמחמת בושה או חולי עשויה אשה לומר שהיא טמאה, ולכן כשחזרה בה ונתנה אמתלא מאמינים לה, מ"מ לא תעשה מעשה משום הסיבות הנ"ל, ולכן אין מאמינים לה שלבשה בגדי נדות משום הבושה או החולי הנ"ל.

ב. החוו"ד [ס"ק ה] כתב טעם אחר, דרק כאשר הנאמנות היא משום דשוויא אנפשה חתיכא דאיסורא בזה מהניא אמתלא, אבל כשיש נאמנות של עד א' נאמן באיסורין בפני ב"ד לא מהניא אמתלא, ולכן באמירת טמאה אני לך מהניא אמתלא כיון שלא אמרה כן בפני ב"ד, משא"כ אם לבשה בגדי נדות והוחזקה בזה הוי כהגידה בפני ב"ד.

ג. השב שמעתתא [ש"ו פרק ח' - י'] חלק על החוו"ד, ולדעתו אמתלא מהניא גם בעד א' ואפילו העיד בב"ד, והא דלא מהני אמתלא בלבשה בגדי נדות הוא משום דכבר הוחזקה, ובהוחזק ל"מ אמתלא.

אמנם עיין בש"ך [ס"ק ה] שמביא דברי הב"ח, דהיכי שלא מבורר למה הוצרכה לעשות גם מעשה ולהחזיק עצמה טמאה, ה"ז מועיל, וביאר בזה הב"ח את הדין המובא בסי' א [סעיף יג] בטבח שעשה סימן בראש של בהמה לומר שהיא טריפה ואח"כ נתן לזה אמתלא, דמהניא אמתלא אף שעשה מעשה, והטעם משום שלא היתה לו ברירה רק לעשות מעשה.

[וכעין סברא זו כתב הפת"ש (ס"ק ה) בענין דברי הב"ש (סי' יט ס"ק ב) שכתב דלאחר שעברו ל' יום מעת שאמרה טמאה אני, תו לא מהניא אמתלא, וכתב הפת"ש (והביא כן גם בשם החת"ס) דאם לצורך הענין היתה צריכה להחזיק עצמה כן במשך ל' יום מהניא אמתלא גם בזה].

ביאורים והערות

מעשה, דאף שאינה חשודה לעבור איסור, מ"מ לפעמים היצה"ר מתגבר ולכן בעינן גילוי מילתא. והוסיף דסגי בסימן מוסכם שיעשו ביניהם לרמוז שטבלה. אמנם לא מהני סימן בדרך השלילה, כגון שלא תשים את ההיכר שביניהם ע"ג השולחן וכיו"ב, אלא בעינן סימן חיובי.

כתב החוו"ד [ביאורים ס"ק א] דאשה החשודה על איסור נידות, אינה נאמנת לומר לבעלה שטבלה.

14. **תוספת עיון**

בעיקר גדר ראיה זו של הוחזקה נדה, כתב החזו"א [אה"ע סי' קיד ס"ק ז] דעיקר החזקה אינה מצד עצם לבישת הבגדים, אלא שמכח לבישת בגדי הנידות נתאמת בלבות בני אדם שאשה זו טמאה נדה ואינם מסתפקים בזה כלל, דכיון שהוחלט אצלם שהיא נדה ה"ז כעדות גמורה על כך, אבל אם לבשה בגדי נידות אך לפי הכרת אנשי מקומה לא יחשבו זאת לאות נאמן על נדותה, לא הוחזקה בזה.

קנין הלכה

מראי מקומות

בדברי הרמ"א שכתב דאין האשה נאמנת אם אמרה פלוני חכם טיהר לי את הכתם והחכם הכחישה, עיין בב"י דלענין הפסד כתובתה נחלקו בזה הראשונים:

א. הרא"ש [פ"ז כתובות סי' ט] והרשב"א [כתובות דף עב:] כתבו דאין החכם נאמן להפסידה ממון, והביאו הירושלמי דמיירי שהוכחשה בעדים.

ב. הרמב"ן [שבועות דף לב. ה ובא בר"ן פ' המדיר] כתב דאף לענין הפסד כתובתה החכם נאמן, כיון שכל עיקר טענתה נסמכת עליו והוא מכחישה.

וכתב הב"י דכל זה לענין ממון, אבל לענין איסור והיתר מודו כו"ע שהחכם נאמן והאשה אסורה.

<u>סעיף ד</u>

משנה שבועות דף יד: ואיזו היא מצות עשה שבנדה וכו' עד שיציאתו הנאה לו כביאתו. גמ' שם דף יז: ואיזו היא מצות עשה שבנדה וכו' עד דף יח: אל תגש בי כי קדשתיך.

בגמ' מבואר, דיש פסוק מיוחד המזהיר שלא לפרוש מן הנדה באבר חי רק באבר מת.
איתא בירושלמי הוריות [פ"ב ה"ב] דאפילו רוצה לפרוש באבר חי כדי שלא תתעבר בנדותה ויהא הולד פגום, ג"כ אסור.

<u>אמרה לו נטמאתי</u>

דעת הנוב"י [תנינא יו"ד סי' צו] והסד"ט שאפילו אמרה לו הרגשתי הרגשת יציאת דם ה"ז כאומרת לו נטמאתי, והחוו"ד [סי' קצ ס"ק א] חלק עליהם וכתב דא"א לה להבחין בין הרגשת דם להרגשת שמש, ולכן הוא מפרש דמיירי שאמרה לו שמצאה דם. ובספר כרתי ופלתי וכן בספר לחם ושמלה הסכימו עם הנוב"י והסד"ט דספק מיהא הוי, ולכן יש בזה איסור.[יג]

(יג) <u>שימש בטעות</u>

מי שטעה ושימש בעונת וסתה [ועדיין לא נטמאה], כתב החוו"ד שגם הוא אסור לפרוש באבר חי, דכיון שהוא אסור בתשמיש גם הפרישה אסורה. ובשיעורי שבט הלוי הביא מספר פרי דעה ומשו"ת מהר"ם שיק [יו"ד סי' קעו] דאדרבא טוב יותר שיפרוש מיד, כיון שבעונת וסתה אין איסור בגוף התשמיש רק שמא תראה, וכתב דכן נוקטים להלכה, אא"כ הרגישה הרגשת וסת הגוף שבא אצלה עם הראייה, שבזה כתב בשיורי טהרה להחמיר לפרוש באבר מת, שמא כבר ראתה.

קנין הלכה

שאלות לחזרה

יו"ד הלכות נדה סי' קפג - קפה

מיוסדות על טור וב"י, שו"ע ט"ז וש"ך, נקוה"כ רעק"א ופתחי תשובה

<u>סימן קפג</u>

א. מדין תורה;

1) מתי האשה טמאה טומאת נדה ומתי היא טמאה טומאת זבה?

2) איך מחשבין ימי נדה וימי זיבה?

ב. פרט מה דין הנדה ומה דין הזבה, בדברים דלהלן:

1) סכום הימים שצריכה להמתין עד הטבילה?

2) האם צריך שיהיו ימים אלו ימים נקיים?

3) זמן הטבילה?

4) הזמן שמותר לשמש אחר הטבילה?

ג. 1) מה הן החששות שחששו חז"ל שמחמתם החמירו שכל אשה הרואה דם צריכה לישב שבעה נקיים [3]?

2) ומה הטעם לחומרא דרבי זירא שאפי' על טיפת דם כחרדל יושבות שבעה נקיים?

3) מה הרבותא בטיפת דם כ"חרדל"?

ד. 1) מה הטעם שמדאורייתא אין האשה טמאה אלא אם ראתה בהרגשה?

2) כמה סוגי הרגשות יש שעל ידם היא טמאה מדאורייתא?

3) ובאיזה אופן טמאה מדאורייתא אף אם לא הרגישה?

<u>סימן קפד סעיף א</u>

ה. אשה שיש לה וסת קבוע האם צריכה לבדוק עצמה שלא בשעת וסתה;

1) קודם תשמיש?

2) לאחר תשמיש

3) שלא בשעת תשמיש?

ו. אשה שאין לה וסת קבוע, שסתם וסתה משלשים לשלשים יום, האם בתוך שלשים צריכה בדיקה קודם תשמיש ולאחר תשמיש?

<u>סעיף ב</u>

ז. חיוב הפרישה בעונה הסמוך לוסת, האם היא מדאורייתא או מדרבנן;

1) בוסת קבוע?

2) בוסת שאינו קבוע?

ח. כמה זמן צריך לפרוש בשעת וסתה;

1) לדעת הטור והשו"ע?

2) לדעת האור זרוע?

3) לדעת האביאסף?

ט. 1) האם פוסקים כשיטת האור זרוע; להב"י, להב"ח, להט"ז ולהש"ך?
2) האם פוסקים כשיטת האביאסף; להב"י, להב"ח, להט"ז ולהש"ך?
3) ואיך מכריע הפ"ת בזה?

י. 1) כשחל ליל טבילתה בעונת הוסת או בעונת אור זרוע, האם מותר לטבול ולשמש?
2) כשיכולה להתחיל למנות את השבעה נקיים לפני יום הששי לראייתה, האם עדיף לחוש לחומרת הרמ"א לא להתחיל למנות לפני יום ו' אע"פ שתצטרך לטבול בעונת הוסת או סמוך לה, או להקל בחומרת הרמ"א ולהתחיל למנות לפני יום ו' כדי שלא תצטרך לטבול בעונת הוסת או סמוך לה?

יא. חיוב הפרישה בעונה הסמוך לוסת, האם היא רק מתשמיש או גם מחו"נ וכיו"ב או גם משאר קריבות, מצד הדין ומצד החומרא;
1) לדעת הב"י שפסק כרוב ראשונים?
2) לדעת התרומת הדשן?
3) ואיך פסקו להלכה הב"ח, הש"ך הט"ז והרדב"ז?

יב. מהי ביאור דברי הרמ"א באשה שמשנית וסתה להקדים או לאחר, שצריכה לפרוש כל הימים האלו;
1) להש"ך?
2) להנודע ביהודה?
3) להחוות דעת?

<u>סעיף ג</u>

יג. האם יש חיוב פרישה בעונת הוסת או סמוך לה;
1) בקטנה: שראתה פעם אחת; שראתה כמה פעמים ולא קבעה וסת; שקבעה וסת?
2) בזקנה שנסתלקו דמיה?

<u>סעיף ד</u>

יד. אשה שראתה בנץ החמה ואינה יודעת בדיוק אם ראתה קודם הנץ או אחר הנץ, וכן אשה שראתה בשקיעת החמה ואינה יודעת בדיוק אם ראתה קודם השקיעה או אח"כ, באיזה עונה אסורה לבעלה, ומה הטעם?

<u>סעיף ה</u>

טו. כשראתה מקודם הנץ החמה עד אחר הנץ החמה, או מקודם שקיעת החמה עד אחר שקיעת החמה, באיזה עונה אסורה לבעלה, ומה הטעם?

<u>סעיף ו</u>

טז. אשה שרואה שלשה ימים;
1) כמה עונות צריכה לפרוש מבעלה, כששופעת כל הזמן?
2) ומה הדין כשיש לה הפסקות קצרות?
3) ומאי שנא מראתה מקודם הנץ עד אחר הנץ?

יז. אשה שראתה ב' או ג' פעמים בראש חודש ונמשך ראייתה עד ג' לחודש, ברציפות או בהפסקות, ואח"כ פעם אחת לא ראתה בראש חודש רק בג' לחודש, האם קבעה וסת ליום ג' לחודש?

<u>סעיף ז</u>

יח. האם יש חיוב פרישה בעונת הוסת או סמוך לה למעוברת ומינקת;
1) משום וסתה שקודם לכן?
2) כשראתה פעם אחת בימי עיבורה או מניקתה?
3) כשראתה ג' פעמים בימי עיבורה או מניקתה?

<u>סעיף ח</u>

יט. 1) אשה שיש לה פחד וחרדה, כגון היתה במחבוא, והגיע עונת הוסת, האם צריכה לבדוק לכתחילה ובדיעבד, ומה הטעם?
2) והאם מותר לשמש בשעת חרדה בעונת הוסת?
3) ואם ראתה במחבוא, האם מצטרף לקביעות וסת?

<u>סעיף ט</u>

כ. מתי צריכות לבדוק עצמן בעונת הוסת?

כא. היה לה וסת קבוע ועבר הוסת ולא בדקה;
1) האם צריכה בדיקה, או שטהורה בלא בדיקה?
2) ומתי מועלת הבדיקה - מיד או אפי' לאחר זמן?

כב. היה לה וסת שאינו קבוע ועבר הוסת ולא בדקה, האם צריכה בדיקה או שטהורה בלא בדיקה;
1) בוסת הימים?
2) בוסת הגוף?

כג. עבר יום וסתה ולא בדקה ולא ראתה, האם נחשב יום זה לעקירת וסת הקדום שהיה לה;
1) בהיה לה וסת קבוע
2) בהיה לה וסת שאינו קבוע?

<u>סעיף י</u>

כד. הרוצה לצאת לדרך בעונה הסמוך לוסתה, האם אסור או מותר או חייב לפקדה;
1) בתשמיש?
2) בחו"נ?
3) בדברי ריצוי?
4) ומה הטעם?

כה. הרוצה לצאת לדרך בעונה הסמוכה לזמן טבילתה, האם מותר לו לצאת או שצריך להמתין;
1) כשהולך לדבר מצוה?
2) כשהולך לדבר הרשות?

כו. 1) הרוצה לצאת לדרך בעונה הסמוכה לזמן טבילתה שהיא בעונת הוסת, האם צריך להמתין?
2) האם מותר לאשה לצאת לדרך בעונה הסמוכה לטבילתה ללא רצון ורשות בעלה?

כז. 1) לדעת הרמ"א שמחמיר בתשמיש ביוצא לדרך בעונה הסמוך לוסתה, כשיש לו לשמש משום ב' מצוות, גם משום יוצא לדרך וגם משום ליל טבילה, האם מותרת לטבול ולשמש;

1) כשחל ליל טבילתה בעונת הסמוכה לוסתה?
2) כשחל ליל טבילתה בעונת אור זרוע?

<u>סעיף יא</u>

כח. 1) אשה שיש לה וסת לימים לבד או שאין לה וסת וחוששת לעונה בינונית, האם מותר לבא עליה בלי לשאול אותה אם היא טהורה או טמאה;
1) לפני שעת וסתה?
2) כשהגיע שעת וסתה?
3) אם שהתה שיעור שתוכל לספור ולטבול - כשיודע שראתה דם או כשאינו יודע?
4) והאם מהני ששוכבת אצלה?

<u>סעיף יב</u>

כט. אשה שיש לה וסת לימים ולקפיצות, או לימים ולוסת מוסתות הגוף;
1) האם חוששת ליום בלבד או דוקא עם המעשה או המיחוש?
2) והאם חוששת לעונה בינונית - כשוסתה לפני שלשים או לאחר שלשים?

<u>סימן קפה סעיף א</u>

ל. 1) אשה שהיתה טמאה, ובעלה יודע שעברו ימים שהיה אפשר לה למנות ולטבול או שאינו יודע אם עברו או לא, האם נאמנת לומר טבלתי, ומה הטעם?
2) כשרגילה להתחיל לספור אחרי ששה ימים ועכשיו אומרת שכבר התחילה אחרי חמשה ימים, האם היא נאמנת, ומה הטעם?
3) החשודה על איסור נדה - באופן שלא הכשילה את בעלה רק אחרים ובאופן שהכשילה את בעלה - האם נאמנת לומר לבעלה - בשעת וסתה ושלא בשעת וסתה - שאינה טמאה?
4) והאם נאמנת בימות החורף לומר שטבלה, במקום שצריך לשלם על הטבילה ובמקום שאין צריך?

<u>סעיף ב-ג</u>

לא. 1) אשה שאמרה לבעלה טמאה אני, ואחר כך - תוך כדי דיבור או אחר כדי דיבור - אמרה טהורה אני, האם היא נאמנת?
2) ומה הדין אם נותנת אמתלא לדבריה - מדינא וממדת חסידות?
3) ואם אמרה טמאה אני בפני רבים, האם מהני אמתלא?
4) כמה סוגי אמתלא מצינו בפוסקים (על הדף)?
5) והאם מהני מה שהיא באה ושוכבת אצלו כשהיא מכיר שמתחילה אמרה טמאה אני מחמת קטטה?

לב. הוחזקה נדה בשכנותיה כגון שלבשה בגדי נדתה, ואח"כ נותנת אמתלא למעשיה;
1) האם נאמנת?
2) ומאי שנא מאמרה? [3]
3) אלו סוגי אמתלא מצינו בפוסקים שנאמנת לומר אפי' אחר שלבשה בגדי נדתה? [3]

לג. 1) אשה שאומרת שהחכם טיהר לה הכתם והחכם מכחיש אותה, מי נאמן - לגבי להפסיד כתובתה ולגבי להחזיקה בטומאה, ומה הטעם?

2) אם עד אחד מעיד שהחכם אסר לה, האם הוא נאמן או האשה, ומה הטעם?

<u>סעיף ד</u>

לד. 1) אשה שאמרה לבעלה באמצע תשמיש: נטמאתי, ופירש מיד, מה דינו - במזיד ובשוגג?

2) ומה הדין אם אמרה לו מרגשת אני?

3) אם הרגישה באמצע תשמיש ולא אמרה לו כלום עד אחרי שפרש, האם נחשבין לשוגגין או למזידין?

לה. איש ואשה ששימשו ונטמאה, מתי צריכים כפרה גם הבעל וגם האשה, מתי רק הבעל, מתי רק האשה, ומתי שניהם אין צריכים כפרה;

1) אשה שיש לה וסת ושימשו בשעת וסתה?

2) אשה שיש לה וסת ושימשו שלא בשעת וסתה?

3) אשה שאין לה וסת כלל ושימשו בבדיקה קודם תשמיש?

4) אשה שאין לה וסת כלל ושימשו בלי בדיקה קודם תשמיש?

שאלות הנוגעות למעשה

יו"ד הלכות נדה סי' קפג - קפה

<u>סימן קפ"ג</u>

א. בזמנינו שנשים לא מרגישות ביציאת הדם, מה דין.

1. כתם קטן שנמצא בקינוח רק כנגד אותו מקום.
2. או שבדקה עם עד רק מבחוץ כנגד המקום.
3. או שמצאה על בגד סמוך לגופה רק כנגד אותו מקום.
4. או שמצאה אפילו כתם יותר גדול אבל על בגד צבעוני, וברור שזה מהמקום.
5. וכן מחזור רגיל שהגיע וברור לה שלא הרגישה, או שראתה שזה יוצא מהגוף וללא כל הרגשה.
6. או אשה שקמה בבוקר ומצאה דם בשיעור קטן.
7. והאם שונה כאשר לקחה כדורי שינה.
8. וכן אשה שלפעמים בשעת קבלת המחזור מקבלת צמרמורות, או כאב בטן מסויים, וכדו', במקרה והיה לה הרגשה כזו ומצאה אח"כ על הבגד טיפת דם מה דינו.
9. ואם תמיד המחזור שלה מגיע רק עם הרגשות אלו, וראתה דם פחות מכגריס בקינוח כנגד אותו מקום ממש [לגמרי הטלת מ"כ] מה דינה.
10. ומה דין אשה שרק הרגישה לחות בין רגליה, ומצאה שם טיפת דם, או מראה מסופק ואינו מוכרע כ"כ.
11. ומה דין אשה שעברה הרדמה בכל חלק הגוף התחתון, ואח"כ מצאה בכמה מקומות דם כל אחד פחות מכגריס.

[ש"ך סק"ב, פ"ת סק"ח, סדר"ט ק"ל סקכ"ז, מגרו"מ מ"ד סימן י"ז אות י"ב, מו"ד סק"ב, שיעורי שבה"ל, קובץ תשובות מ"ח סימן פ"ד, אות שני, סדר"ט סק"ב].

ב. כיצד צריך לנהוג בעונת או"ז.

1. בוסת שאינו קבוע.
2. בליל טבילה.
3. בליל חתונה.
4. בוסתות של חומרא.
5. כשנקלע לכזה האם צריך התרת נדרים.
6. והאם בזמנינו שונה לענין זה כאשר רגילה לראות תמיד בשעה מסויימת ביום.

[ט"ז סק"ב, ש"ך סק"ז, נקוה"כ, רע"ח, מגרו"מ יור"ד מ"ג מ"ח, סדר"ט סק"ח, תכמ"ח ק"ח ס"ג, תת"ס קס"ו, שבה"ל מ"ה ס"ע, מ"ד ל"מ אות ה'].

ג. בעונת הוסת.

1. האם צריך להפריד את המיטות.
2. וכן כאשר עונת הוסת הוא ביום אבל הולכים לישון בלילה ויקומו כשכבר יהיה עונת הוסת.
3. וכן ביום הוסת האם מותר לשבת ביחד על אותה כורסה בקרוב וכדו'.
4. והאם צריך או ראוי להמנע מנגיעה של חיבה.
5. ובאיזה אופן כל הנ"ל אסור מדינא בעונת הוסת.
6. והאיך אפשר לזכות לברכה מהרמ"א, הב"ח, והש"ך.

[ס"ב, ט"ז סק"ו, ש"ך סק"ו, רע"ח על הש"ך, תורה"ש סק"ד, רמ"ח ס"י, גר"ז סק"ו וקונ"ח אות ח'].

<u>סימן קפ"ד</u>

ד. אשה שיצאה מארה"ב בלילה מגיעה לארץ בלילה, והיום שבאמצע הוא שעת וסתה.

1. האם צריכה לחשוש לאותו לילה.
2. ולהיפך והגיע לארה"ב ביום, ובאר"י שיצאה כבר לילה, האם צריכה עדיין לחשוש.
3. והאם בחורף יש ענין או צורך להוסיף אחר יום הוסת עד כ"ד שעות,

[קפ"ד ס"ג, שבה"ל מ"ד ל"מ, מוט שני].

ה. בחורף שהנץ מאוחר, קמה בבוקר ומצאה טיפת דם, או כמות מרובה.

1. למתי צריכה לחשוש.
2. ומה הדין אם עונת הוסת הקודדם היה באותו לילה.
3. וכן אשה ששכחה מתי יום וסתה למתי צריכה לחשוש.
4. וכן מי שנאבד לה הלוח, ולכן מסתפקת על כמה ימים מסויימים.
5. ומה הדין אם מסתפקת על שתי ימים מוגדרים.
6. וכן כלה שבעודה בחורה לא רשמה כלל אבל יודעת ממוצע של ימים ללא כל דבר מוגדר, האם ומתי צריכה לחשוש.

[ס"ד, ט"ז סק"ז, ש"ך סק"ג, תוה"ש סק"ג, מו"ד סק"ו, מגרו"מ מ"ד ט"ו].

ו. אשה שראתה אחרי עלות השחר לפני הנץ.

1. לאיזה עונה חוששת.
2. וכן אשה שראתה מיד אחרי השקיעה או תוך 13 דקות מהשקיעה.
3. והאם יש חילוק בין מי ששומר ר"ת לכל דבר.
4. וכן בחורף אשה שממהרת בבוקר לעבודה, האם יכולה בעונת הוסת לבדוק כבר אחרי עלות השחר.
5. וכן אם עונת וסתה בלילה האם מותרת לשמש בין עלות השחר לנץ.
6. וכן אשה הנמצאת במקומות שהשמש לא זורחת או שוקעת, למתי חוששת לוסתות.

[מו"ד סק"ב, כו"פ סק"ד, סדק"ט סק"ג וסק"ו, תכמ"מ ק"מ ס"ד, לחס ושמלה סק"ה].

ז. ראתה שלש פעמים בהפלגת 27, שלש בהפלגת 28, שתים בהפלגת 26, ואף אחד מתוכם לא מסודר.

1. למה צריכה לחשוש.
2. ואם ראתה גם שלש ב30 שתים ב25 למה צריכה לחשוש.
3. והאם צריכה לחשוש גם לאותם ימים שביניהם שלא ראתה בהם.
4. ואם בכל אלו ראתה רק ביום, האם צריכה לחשוש בלילות שלהם, מדינא ומדין אור"ז.
5. ועד כמה מרחק ימים צריך לחשוש, וכן עד כמה מרוח ריק שבין ימים אלו מצרפם.
6. ומתי וכיצד מתחילים לעקור וסת זה, האם בכל אחד שלא ראתה בו ג"פ, או כל קבוצה, או כל הקבוצה כולה.
7. והאם דינים אלו משתנים לפי מספר הימים שאותה אשה רגילה לראות.
8. והאם נעקר אחרי לידה.
9. וכן מתי צריכה לבדוק בכל צירוף ימים אלו.
10. ואם לא בדקה כלל בימים אלו ועברו אותם הימים האם מותרת ללא בדיקה.
11. כאשר ידוע לה שהיא מעוברת האם צריכה לחשוש לכל ימים אלו.

[ס"ג, ש"ך סק"ט, גינ"ה הגר"מ סק"ו, סדר"ט סק"ד, מזו"מ יור"ד פ"ה כ"ג, פ"ת סק"ת, נוב"י סימן ס"ו, תכמ"מ ק"מ ס"ו, שבה"ל סימן ל"מ, מוט שני].

ח. ראתה והפסיקה יום יומיים, וראתה שוב.

1. האם חוששת לשתי התאריכים.
2. והאם יש חילוק בין אם עשתה בדיקה וראתה שהפסיקה או רק לא ראתה דם.
3. והאם שונה כאשר ראתה אח"כ בבדיקה וכדו'.
4. והאם יש חילוק תוך כמה ימים מראיתה הראשונה אירע.
5. ומה הדין אם ראתה טיפה אחת של דם, או שראתה דם ע"ג עד הבדיקה, ואחרי יום או יומיים התחיל וסתה כרגיל.
6. וכן אשה שלא עשתה הפס"ט ולא ז"נ ולא ניקתה ולא בדקה עצמה כלל, ואחרי חודש הגיע שוב מחזור האם חוששת לשתיהם.
7. וכן אשה שאחרי הלידה מדממת ומפסיקה ושוב מדממת במשך תקופה, האם צריכה לחשוש להם לוסתות.

[ס"ה-ו, ס"ך סקט"ז, ט"ז סק"ט, מו"ד סק"ז, שו"ע הרב, שיעורי שבה"ל, שו"מ שבה"ל מ"ד ל"ט].

ט. אשה שעברה תאונה או כמעט תאונה, או שמעה קול פיצוץ עז.

1. האם צריכה בדיקה.
2. ואם זה אירע ביום הוסת, האם מותרת אח"כ גם ללא בדיקה.
3. והאם בשעת אזעקה מותרת לבעלה, ביום הוסת ושלא ביום הוסת.
4. וכן אשה שלוקחת כדורים לסידור הוסת, שרגילות שמעכבים את הוסת, האם צריכה לחשוש לוסת שמגיע באותם ימים.

[ס"מ, ט"ז סקי"מ, ס"ך סקכ"מ, פ"מ סקט"ו, מו"ד סק"מ, מ"ס קס"ג, שבה"ל מ"ד ל"ט].

י. מי שבודקת פעם אחת בעונת הוסת.

1. האם יועיל שתבדוק מיד בתחלת העונה ותו לא.
2. והאם יש עדיפות שתבדוק בסופו.
3. והאם יש חיוב, צורך, או ענין שתלך גם כל עונת הוסת בבגד הסמוך לבשרה.
4. והאם כל אשה צריכה ללכת בעונת הוסת בבגד הסמוך לבשרה לבן או יכול להיות צבעוני.
5. והאם יש חילוק באיזה דרגה של צבעוני היא לובשת.
6. והאם יש ענין גם מיד אחרי שעבר הוסת שתבדוק.
7. וכן בוסת שאינו קבוע אם לא בדקה בעונת הוסת האם יש צורך או ענין שתבדוק אחרי שכבר עבר הוסת.
8. וכן אם עבר וסת קבוע, או יום ל', ולא בדקה, והיתה אח"כ באמבטיה או בים כמה שעות, האם מותרת אחרי בדיקה לבעלה.
9. והאם אשה שלא טבלה מכל טעם שהוא צריכה לבדוק ביום הוסת.

[ס"ט, ט"ז סקי"ב, ס"ך סקכ"ג, פריפה סקי"מ, מו"ד סק"ב, וסק"ט, מוה"ס קפ"ט סקמ"מ, גר"ז סקכ"מ, מזו"מ סימן פ' כ"ב, נוב"י קמ"מ מ"ו, מגרו"מ מ"ג מ"מ].

<u>סימן קפ"ה</u>

יא. אשה שהוסת שלה בדרך כלל לוקח מספר ימים מסויים.

1. האם נאמנת על פחות מכך.
2. וכן כשבעלה הבחין שנטמאה, או התחילה בטהרה ואומרת שכבר כך כמה ימים.
3. והאם זוג שמתחילים להתחזק יכול לסמוך על האשה.
4. וכן אשה שאמרה שראתה דם, ואח"כ אמרה שיש לה פצע או נתעסקה בידיה בדם, האם נאמנת.
5. וכן אשה שאמרה לבעלה שהבדיקה לא היה בסדר ואח"כ אומרת שהתבוננה שוב וזה היה מראה טהור, וזרקה

אותו, האם נאמנת.

6. וכן אם אמרה לו שהמראה היה בסדר, אח"כ חזרה בה שלא היה נכון, האם איבדה נאמנות.

7. והאם בעל החשוד, נאמן שהראה את המראה לרב.

[ס"ח-ג, ש"ך סק"ח, פ"ת סק"ב, שו"ת שבה"ל מ"ב ע"ה].

יב. אשה שנהגה בהרחקות, ומסבירה עצמה שעשתה כך מפני שלא רצתה לסרב לו, או שעשתה כן כשהיו אורחים כי לא היה נאים לה.

1. האם נאמנת.

2. והאם יש חילוק בין אם היתה יכולה להסתדר אחרת, או לא היה לה אפשרות אחרת.

3. והאם מותר לחתן כלה שלא רוצים שיראו שעדיין מותרים, לנהוג בהרחקות.

4. וכן כשתמארחים אצל ההורים האם מותר לנהוג סתם בהרחקות, ומה צריך לעשות בכזה אופן כדי שלא יכנסו לשאלות.

5. וכן ביום הטבילה חזרה מהרחוב, שאל אותה האם טבלה אמרה לו שלא, או מה פתאום, האם צריכה לחזור ולטבול עם ברכה.

6. ואם מסבירה שרצתה להרגיז,

7. וכן אם אמרה שזה יום הוסת וחזרה בה שהיה טעות בחשבון האם נאמנת.

[כנ"ל, ט"ז סק"ב, נקוה"כ, פ"ת סק"ג, מו"ד סק"כ, מוו"ח שבה"ע קי"ד סק"ו, שבה"ל מ"ג ק"כ].

יג. שימשו ג"פ בלילה אחד ובדקו את עצמם כל פעם אחרי תשמיש.

1. האם זה מספיק כדי להחזיק עצמה.

2. ואם שימשו כמה פעמים ובתחלה בדקו פעם אחת או שתים, אח"כ לא בדקו, ואח"כ בדקו שוב, האם מצטרף.

3. אם לא ידעו הלכה זו אחרי כמה שנים, או שתמיד אחרי הבדיקה נתברר שהיתה מעוברת, ובכך עברו כמה שנים, האם צריכה לבדוק עצמה.

4. והאם יכולה לכתחילה לעשות בדיקה זו בשכיבה, וכן ללא חורים וסדקים.

5. ותוך כמה זמן אחר התשמיש צריכה לבדוק עצמה.

6. אם כבר יודעת שהיא מעוברת האם צריכה לבדוק והאם זה יפטור אותה, וכן אח"כ בעודה מניקה האם צריכה לבדוק עצמה.

7. וכשבודקת לפני תשמיש, וזה ליל שבת וכדו' שאין להם אור ואפשרות לראות את העד לפני תשמיש, האם אפשר להשאיר עד הבוקר.

8. ואם שימשה כמה פעמים באותו לילה, האם יכולה להשתמש באותו העד.

[ס"ח-כ, ש"ך סק"ח, רע"ח, תוה"ש סק"כ-ג, מו"ד סק"ח-כ, רע"ח על סימן קפ"ז סק"כ, פ"ת סק"כ, מגרו"מ מ"ב ע"ה, שבה"ל מ"ג קכ"ג, ומ"ז קמ"כ, מוט שני נשם המזו"ח].